

A szilágyborzási Kása család rövid története

A családi hagyomány szerint az első borzási Kása az a Kása István volt, aki a közeli Ippról került Borzásra valamikor az 1800-as évek elején Fazakas Márton gazdához, akinek leányát később feleségül vette. A zilahi levéltárban Ippról csak esküvői anyakönyvek vannak (a többi elveszett, miután elvitték a református parókiáról),¹ amelyek akkor még latin nyelvűek voltak, és az alábbi oldal harmadik bejegyzése érdekes lehet számunkra.

Nomina		Designatio loci ubi Matrimonium initum est, Diei item et Anni	An coram loci Parocho vel alio per Parochum suffraganeo in Specie Matrimonium initum est.
Nupturientium	Tedium presentium		
Nobil. Sig. Sigismundus Pop. Vid. de Akos Vidua. Cum Danielis Vladar Vidua Juliana Lakatos Sz. Simoni	Presentibus Ladis. Lakatos. Sigism. Detsch. et Joseph. Videm Detsch	In aedibus Viduae Die 27a. 20. 1778.	Loci Parocho Benjamin Veress.
Libel. Joh. Peter Parokos Anna Magyar, Steph. Osvash Szepelakofis Vidua	Copulati professores Populi in Possessione Szepelakofis Cottus Dchor	In Domo Viduae die 28a. Junii 1778.	Per loci Parochum Joh. Szentmiklosi.
Proz. Petrus Kása Steph. Semor Julius et Elira Kisha Biro Michaelis Biro Simonis filia	Professe Populo Copulati	In Templo die 29a. Nov. 1779. Possessionis Ipp.	Per Benjamin Veress.
Libel. Steph. Tota alius Da	Professe Populo Copulati	In Possessione Ipp.	Parocho Benjamin Veress.

Ennek fordítása:

Házasulandók neve	Tanúk	A házasság helye és ideje	Eskető lelkész
Providus (jobbágyrendű) Kása Péter, idősebb István fia és Bíró Erzsébet, idősebb Bíró Mihály leánya	A hívek jelenlétében házasodtak.	Ipp falu templomában 1779. március 5-én.	Veress Benjámín lelkipásztor [helybéli].

Mivel más házassági bejegyzés nincs Kása névvel ebben az időben, valószínűleg Kása Péter és Bíró Erzsébet lehetnek Kása István szülei, ugyanis ő 1783-ban vagy 1784-en született. A borzási anyakönyv szerint: „1859. július 18-án elhunyt Kása István, 76 évesen, természeti halállal, szónoklattal temették július 20-án.”

2 Julius 1859 Kása István 76 évesen természeti halál

¹ A szocializmus éveiben, valamikor az 1970-es években minden egyházközségtől elvitték a megyei levéltárakba a száz évnél régebbi anyakönyveket.

Mivel születési dátuma nem ismert, 1783. július 19. és 1784. július 17. között születhetett.

Fazakas Klára születéséről ez a bejegyzés található: „1790. február 1-jén Fazakas Mártonnak Klára”.

Bro Anno 1790. Születtek.
1. Die 1^a Febr. Fazakas Mártonnak Klára
M. J. K. Nagy György Nagy Andrást Fazakas
K. Anyja erőtlen feleségeit.

1855. április 7-én halt meg, 9-én temették. Az alábbi bejegyzés szerint: Fazakas Klára Kása Istvánné, 66 évesen halt meg hasmenésben, és szónoklattal temették.

1855. Aprilis Fazakas Klára 66. Hasmenés szónoklattal
Kása Istvánné

Nem 66 éves volt, hanem csak 66. évében halt meg, tehát 65 évesen.

Nem tudjuk Kása István és Fazakas Klára mikor esküdtek meg, mert a zilahi levéltárban a borzási esküvői anyakönyv hiányzik. Viszont megtaláltuk fiuk keresztelési bejegyzését: „1821. május 25-én keresztelte Kása Istvánnak Pált”. A negyedik beírás az alábbi oldalon:

Summa Rationum 9.
1821e Eatenclöben kereszteltettem
1° Die 3e Jan. Fazakas Ferencnek és Török
Istvánnak K. Anyja Ök Pál cum sua
son cum sua.
2° Die 5^a Febr. Nemcs Fazakas Ferencnek és Nagy
Ök Istvánnak K. A. Rector Nagy János halál
3° Die 29^a Aprilis Vercs Józsefnek ellátását K. Anyja
István cum sua
4° Die 25^a Maji Kása Istvánnak Pált K. Anyja
István cum sua.

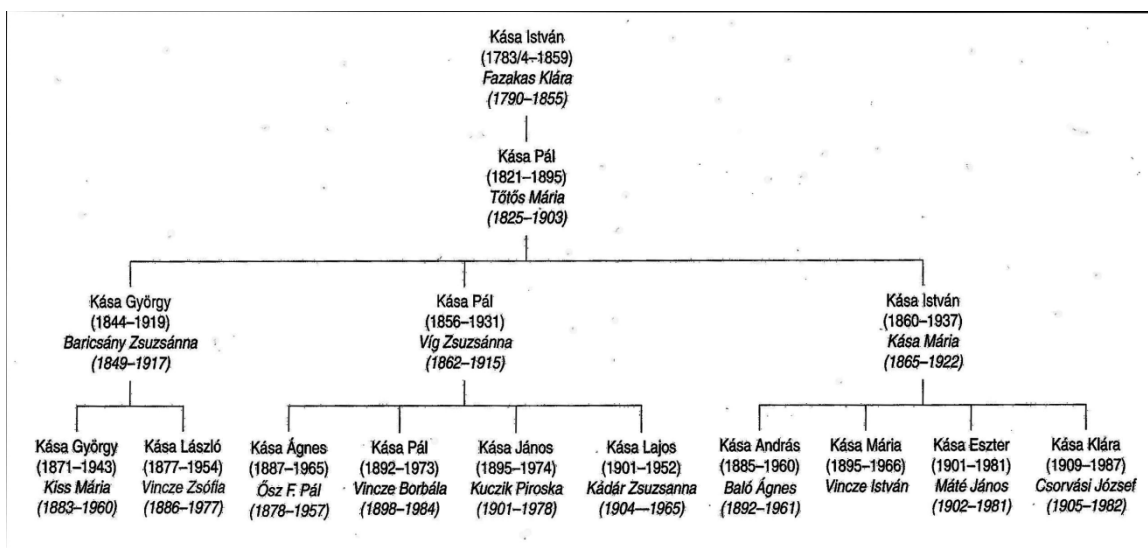
Kása Pálnak és feleségének, Tótfős Máriának három fia és egy lánya volt. A családi emlékezet csak a három fiúról tud, de a borzási református anyakönyben szerepel az is, hogy 1863-ban meghalt kétévesen Klára nevű lányuk. Kása Pál 1893-ban bekerült a magyarországi földbirtokosok könyvébe. Ide azokat sorolták, akiknek legalább 100 hold földjük volt (egy kataszteri hold nagyjából 0,58 hektárnak felel meg). Kása Pál akkor 272 holddal rendelkezett, ennek legnagyobb része legelő (118 hold) és szántó (72 hold) volt.

Megye: } Szilágys. Comitat: }												
K ö z s é g Gemeinde	Utolsó posta Letzte Post	Birtokosok neve Name des Grundbesitzers	Szántó Ackerfeld	Kert Garten	Rét Wiese	Legelő Weide	Erdő Wald	Szőlő Wein- garten	Ná- das Röh- richt	Haszná- latlan terület Unbenüt- ter Boden	Össze- sen Zusam- men	Jegyzetek Anmerkung
Kataszteri holdakban (kikerekítve) — Katastrai Joeh (abgerundet)												
Járás: } Szilágysomlói. Bezirk: }												
Alsó-Kaznacs ...	Zovány	Alsó-Kaznacs község ..	—	—	2	371	—	—	—	50	423	
Badaeson	Szilágysomló ..	Badaeson község	—	—	—	56	1	—	—	65	122	
"	"	Badaesoni közbirtokosok ..	—	—	—	20	176	—	—	4	200	
"	"	Badaesoni úrbéresei ..	—	—	—	62	42	—	—	—	104	
Bagos	Szilágysomlói ..	Bagosi Albert	41	4	7	30	9	2	—	13	106	
"	"	Bánffy Albert báró ..	150	5	7	73	246	5	—	2	488	
"	"	Bánffy Béla gróf	3	1	7	466	35	—	—	10	522	
"	"	Bánffy Zoltán báró ..	631	7	235	337	335	5	—	51	1601	
"	"	Bagos község	2	—	7	19	—	—	—	159	187	
"	"	Bagosi közbirtokosság ..	—	—	—	189	—	—	—	—	189	
Borzás	"	Kása Pál idb.	72	4	29	118	49	—	—	—	272	
"	"	Vincze Gábor idb.	52	—	18	20	11	—	—	1	102	
Bürgezd	"	Bürgezd község	13	—	2	64	27	—	—	52	158	
Detrehem	"	Bánffy Albert báró ..	—	—	—	—	235	—	—	—	235	
Doh	Kémer	Bethlen Ödön gróf ..	98	2	65	70	964	—	—	1	1200	
"	"	Doh község	3	—	1	120	12	—	—	54	190	
Elyüs	Szilágysomlói ..	Bánffy Albert báró ..	—	—	—	—	387	—	—	—	387	
"	"	Elyüs község	—	—	3	77	—	—	—	51	131	
Felső-Kaznacs ..	Zovány	Felső-Kaznacs község ..	—	—	—	239	—	—	—	25	264	
Gyümölcsényes ...	Szilágysomlói ..	Bánffy Zoltán báró ..	1	1	1	—	158	—	—	—	161	
"	"	Gyümölcsényesi g.-kath.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Baross Károly: Magyarország földbirtokosai, Budapest, 1893

Mint láthatjuk Szilágysomlósra még id. Vincze Gábornak – Vincze Gábor (1885–1945) apjának – volt 102 holdja, és ezzel ő is felkerült a listára.

A következő családfarész az első négy generációt ábrázolja úgy, hogy a negyedik generáció tagjai közül csak azokat írtuk ki, akiknek van leszármazottjuk, tehát a szilágysomlói Kása család tőlük származik.

Észrevehetjük, hogy Kása István (1860–1937) feleségének lánykori neve is Kása, de ő nem borzási, tehát csak távoli rokon lehet (talán Ippról vagy Zoványról).

Az első Kása család (István és Klára) 1843-ban házat építettek, amely ma is megvan a 107-es számú telken (a kultúrház mellett). A mestergerendára ezt írták: „Kása István építette párjával Fazakas Klárával az Úrnak 1843-dik esztendejében”. A gerendának egy része ma is megvan.

Major Miklós 2001-es könyvéből²

2024-ben

Kása Pál keresztlevele:

Az erdélyi református anyaszentegyház.

az 1939. évi IV. tc. ért.
befejezésre.

KIVONAT

a Szilágyborzás - i ref. nemes és szent ekklesia **szülöttek** és **keresztelték** anyaköny

I. M. 54. lap

Születési év, hó és nap	Keresztelési év hó és nap	Szülöttek neve és neme	Törvényes vagy törvénytelen	Szülők neve, születési helye, vallása és polgári állása	Szülők lakhelye (utca és házszám)	Keresztatyák s anyák neve, polgári állása és lakhelye	Születő neve	Keresztelő pap neve	Megj
1856 Szeptember 13. 19.		Pál / f. /	Törvényes.	Kása Pál és Tóth Mária ref. földművel.	Borzas	Fazakas Ferenc és Dean Mária	Varga Mária	Algyői Sándor	

A fentnevezett helyről hivatalosan kiadta Szilágyborzás 1941. augusztus 23.

Máthé József
ref. lelkész

² Major Miklós: Szilágyborzás. A folyók ölelésében fekvő falu, Szilágyborzás község kiadása, 2001

Víg B. Zsuzsánna keresztlevele:

352 / 1941. é.

Vida László és Borzsi László esküvője. Az 1939. évi IV. t. c. végrehajtása tárgyában

Az erdélyi református anyaszentegyház

KIVONAT

a szilágyzoványi ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltetk anyakönyvéből.

Születési év, hó és nap	Keresztelési év, hó és nap	Született neve és neme	Törvényes, vagy törvénytelen	Szülők neve, születési helye, vallása és polgári állása	Szülők lakohelye (utca és házszám)	Keresztelők a anyák neve, polgári állása és lakohelye	Keresztelő pap neve	Születési neve	Me
1862 augusztus 30 - 31.	1862	Zsuzsanna nő	törvénytelen	Víg B. György ref. Borzi L. Endre földművel.	Lorincz 37.	Víg Anna Borzi Klára földművel.	egyházi kt. Törvény József	Joszi Juliana	

A fentnevezett helyről hivatalosan kiadta a Szilágyzoványi, 1941. aug. 22-én

AZOVÁNYI
REFORMÁTUS EGYHÁZ
LELKESZI HIVATALA

Előjegyzés
ref. lelkész.

Kása Pál és Víg B. Zsuzsánna házassági levele:

353 sz.

Vida László és Borzsi László esküvője. Az 1939. évi IV. t. c. végrehajtása tárgyában

KIVONAT

a szilágyzoványi református egyház házassági anyakönyvéből.

Kötet: III. Lap: 22. 1882 azaz: Ezer nyolcvanhat-három-hatvanötödik évben

Sorszám	Éve és napja a házassági esketésnek	A vőlegény és menyasszony					A tanúk neve, állapota, házassági állása	A tanúk neve, állapota, házassági állása	Összeeskötő lelkész neve	Kihirdetés vagy fölmentvény	J
		neve és polgári állása	születési és lakohelye, házszám	vallása	életkora	állása					
4	1882 augusztus 29.	Kása Pál földm.	Borzi	ev.	ref. 20	nőtlen	Anna: Kása Borzi L. Kása	Nyíri Kása Kovács Anna földm.	Nyíri Kása Kovács Anna földm.	Vilhelmsdorfer 1882. aug. 12. " 19. " 26.	

Hogy ezen kivonat az eredeti anyakönyvi cikkel szóról-szóra megegyezik: hivatalosan bizonyítom.

Kelt: Szilágyzovány, 1941. augusztus 22. napján.

AZOVÁNYI
REFORMÁTUS EGYHÁZ
LELKESZI HIVATALA

Előjegyzés
ref. lelkész.

A Kása család talán legrégebbi ismert fényképe, amely 1914 őszéről való:

Balról jobbra,

felőtték: Vincze Zsófia (1886–1977) és anyósa, Baricsán Zsuzsánna (1849–1917),
gyermekek: Kása László (1912–1991), Kása Rozália (1909–1980), Kása Sándor (1914–2007),
Kása Mária (1908–1992), Kása József (1911–1983), mind Baricsán Zsuzsánna unokái.

Egy másik fénykép Kása László (1877–1954) és felesége, Vincze Zsófia (1886–1977) családját ábrázolja (valamikor az 1940-es évek végén 1950-es évek elején):

Középen ül: Vincze Zsófia (1886–1977) és férje, Kása László (1877–1954),
balra Anna (1916–1993), jobbra Rozália (1909–1980).

Álló sor balról: Ilona (1927–), Gyula (1918–2005), Emma (1923–2013), László (1912–1991),
Erzsébet (1920–1993), Sándor (1914–2007).

Kása György (1871–1943) családjának fényképe, amely a családfő halála után készült valamikor (lehet, hogy éppen a temetésén):

Balról jobbra: állnak: Ferenc, ifj. György, Pál, Mihály, József
ülnek: Irma, Kiss Mária, Mária, Berta

Kása János (1895–1974) családjának fényképe 1940 körül:

Balról jobbra: állnak: Béla, Piroska, József
ülnek: László, Kuczik Piroska, Erzsike, id. Kása János, ifj. János

Ugyanabban a felállásban sokkal később:

Családi érdekességek, történetek, legendák

Kása István (1860–1937) Mihály nevű fia (1893–1917) részt vett az első világháborúban, és eljutott Szentpétervárig, ahol bejárta a cári palotába udvarolni egy ott dolgozó lánynak. Egy falubeli is ott tartózkodott, és találkozott Mihállyal, aki elmondta neki, hogy bejár a cári palotába. Mihály másnap, amikor a cári családot elvitték a palotából, rejtélyes körülmények között meghalt. Ezt Mihály bátyja, András mesélte a ma 74 éves unokájának, Tönkö Emmának.

*

Édesanyám, Kása Irma (1922–2006) mesélte, hogy Adél húgomat Katalinnak akarta kereszteltetni, de a rokonok lebeszélésként, azzal, hogy volt egy Kása Katalin a családban, aki nagyon csúnyaszájú volt. A családfát nézegetve, akkorig egyetlen Katalin volt a családban: Vincze Gáborné Kása Katalin (1890–1932), tehát ő lehetett az, akire 17 év elteltével még emlékeztek a rokonok.

*

Egyik ősünk, sajnos a nevét nem tudom, pedig gyerekkoromban biztosan névvel mesélték, egész héten dolgoztatta a lovakat, mert sok volt a munka. Vasárnap azonban gyalog ment a szomszéd faluba a közfürdőbe, mert a lovaknak pihenni kellett. Nem tudom, hogy ő vagy más volt-e az, aki nyáron hétfőn felhúzta a csizmát a lábára, és csak szombaton húzta le. Aludni is kinn aludt szénán.

*

Amikor a tagosítás volt (a szétszórta lévő földeket újramérték, hogy mindenkinek lehetőleg egyben legyen) a 19–20. századi fordulón sok elégedetlenség volt a faluban, mert a földek nem egyforma minőségűek voltak. A földeket kimerő mérnökkel emiatt sok vita volt. Egyik asszony rokonunk össze is vezett a mérnökkel, és dühében úgy csúfolta meg, hogy elébe állt, hirtelen megfordult, felrántotta a szoknyáját, és pucér fenekét a mérnök felé fordította.

*

Kása Zsuzsánna (1886–1966) egyházi anyakönyvi bejegyzésében megjegyzésként szerepel, hogy néma volt. Többen úgy tudják, hogy kisgyerekkorában leejtették, és emiatt némult meg. 80 évet élt, lehetett vele kommunikálni.

*

Az 1950-es években a berendezkedő kommunista hatolom Borzáson sem kímélte az embereket. Kása Lajostól (1901–1952) félttek, mert tisztességes ember lévén, a faluban adtak a szavára, és nyilván nem hódolt be a kommunistáknak. Egy éjjel fegyvert rejtettek a szalmakazlába, másnap a rendőrök feljelentésre hivatkozva házkutatást tartottak nála, és egyből az elrejtett fegyverhez mentek. Soha nem került haza, meghalt a börtönben. Édesapám úgy mesélte, hogy a faluban akkoriban hol itt, hol ott veszett el majorság. Egyik éjjel megfogtak egy falubeli suszterfélét, aki párttag volt, talán titkár is, hogy Kása Lajoséktól két libával jött kifele. Bevitték a községházára, volt egy kamaraféle, oda bezárták. De másnap a rendőrök (milicisták) elengedték. Hát párttag volt! Rá néhány napra volt a fent említett házkutatás, amikor megtalálták azt a bizonyos fegyvert. Kása Lajost elvitték Zilahra. Tárgyalás volt. S akkor az ügyvéd egyszer azt mondta, hogy nincsen semmi baj, a jegyzőkönyvbe bele van írva a puskának a száma, és az 1938-as év. Ha Kása Lajos a katonaságtól hozta, amikor katona volt, és 1938 óta az a puska el van dugva ott a szalmában, az rozsdás kell, hogy legyen. Holnap lesz a tárgyalás, legyen ott a puska! Hát nem lett másnap tárgyalás, mert Kása Lajos az előtte való napon megebédelt a börtönben, utána rosszul lett és meghalt. Megmérgezték – ez volt az általános vélemény. Utána sejtették, hogy ki tette oda a fegyvert is. De bizonyítani nem lehetett. Ez a bizonyos suszter aztán el is került a faluból.

Ezek a módszerek általánosak voltak, és az emberek hiába sejtették, tudták, hogy kik voltak azok, akik közreműködtek az ilyen cselekedetekben, semmit sem tehettek, mert féltették a saját életüket. Persze a helyi vezetők között voltak tisztességesek is, akik próbáltak segíteni. Keresztanyám, özv. Kincses Lajosné Kása Mária (1908–1992) és két felnőtt lánya Szilágybagoson lakott, kulákoknak nyilvánították őket, és félő volt, hogy el is viszik. Az egyik helyi vezető azt ajánlotta nekik, hogy ha tehetik, próbáljanak eltűnni otthonról néhány hónapig, hátha addig lecsendesednek a dolgok, és nem viszik el őket. A tanácsot megfogadták. Néhány üres bőrönddel látványosan elindultak estefele gyalog a szilágynagyfalusi vasútállomásra (akkor nem volt ritka eset, hogy a 6-7 km-es távolságot gyalog tették meg az emberek). Amikor besötétedett, Borzás felé vették útjukat, és éjjel megérkeztek nagyanyámék házához, ahol elbújtak az egyik külön álló kis házban, amelynek volt egy olyan előtere, ahol kemence állt, amelyben a kenyeret sütötték, a házat pedig inkább csak gabonarakárnak használták. A raktárszoba egész nap zárva volt, az ablakok lesötétítve. Csak éjjel jártak ki a házból. Nagyon ügyesen csinálták, hisz mi, gyerekek egész nap az udvaron szaladgáltunk, még a kemencére is felmásztunk, de semmit sem sejtettünk, és a faluban senki sem. Persze az a szoba mindig zárva volt, úgy tudtuk, hogy ott limlomon kívül nincs semmi, és nem volt bejárásunk. Amikor vagy három-négy hónap után a rokonok megtudták, hogy elmúlt a veszély, keresztanyámék éjjel elindultak Nagyfalú felé, ugyanazokkal a bőröndökkel, majd reggel visszaérkeztek, mintha az éjjeli vonattal jöttek volna. Elmesélték, hogy megjárták Vajdahunyadot, Resicát (akkor többen mentek oda a faluból dolgozni időlegesen, néhányan ott is ragadtak). Így sikerült megmenekülniük a börtöntől.

*

Kása Benjámín (1936–1960) fogadásból felemelt egy zsák gabonát, összeesett és sokáig megnyomorodva ágyban feküdt. Resicán is dolgozott. A halotti anyakönyvben csak az a bejegyzés szerepel, hogy agyvérzésben halt meg.

*